

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญ

ประเทศไทยมีศักยภาพสูงด้านการผลิตทุเรียน โดยมีตลาดภายในประเทศเป็นแหล่งรองรับผลผลิตสำหรับการส่งออกในรูปของผลไม้สด แม้จะมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นก็ตาม แต่ก็มี ความซับซ้อนมากกว่าจำหน่ายภายในประเทศ มีปัจจัยและข้อจำกัดมากมายที่ผู้ผลิตและผู้ประกอบการส่งออกอยู่ในภาวะที่เสี่ยงมาก อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเป็นสินค้าที่มีมูลค่าสูงเป็นสิ่งจูงใจที่ผู้ผลิตและผู้ส่งออกจึงขวนขวายแนวทางดำเนินการให้ได้ดีที่สุด (หิรัญ หิรัญประดิษฐ์, สุวัฒน์ จันทรปรณิก และเสริมสุข สลักเพชร, 2542, น. 1) ทุเรียนเป็นไม้ผลที่ออกดอกติดผลตามฤดูกาล มีช่วงที่ผลผลิตออกสู่ตลาดสั้นเพียง 2-3 เดือนต่อปี การกระจายของปริมาณผลผลิตไม่สม่ำเสมอตลอดช่วงฤดูกาลผลิต ผลผลิตมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ ออกสู่ตลาดพร้อมกันในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ เพียง 2-3 สัปดาห์เท่านั้น ทำให้ราคาของผลผลิตทุเรียนแตกต่างกันมาตลอดฤดูกาลผลิต (ชมภู จันท์ และคณะ, 2556) ทุกวันนี้ทุเรียนไทยยังเป็นผลไม้เนื้อหอมที่สามารถทำเงินให้กับชาวสวนและนำเงินตราเข้าประเทศได้ปีละกว่าหมื่นล้านบาท แต่ในอนาคตอีก 3-4 ปีข้างหน้า ปริมาณผลผลิตที่จะเพิ่มขึ้นอีกมากในช่วงระยะ 4-5 ปีมานี้ ถือว่าเป็นยุคทองของชาวสวนทุเรียนไทย จากความแรงของราคาเฉลี่ยทุเรียนทั้งปีที่ราคาดีต่อเนื่องเมื่อปี พ.ศ. 2559 เป็นปีที่เกิดภัยแล้งรุนแรงทั่วประเทศทำให้ราคาทุเรียนสูงมากหากทุเรียนเกรดส่งออกราคาที่ชาวสวนขายได้เฉลี่ย กิโลกรัม 90 บาท ยิ่งทำให้ชาวสวนทั้งมีอาชีพและชาวสวนรายใหม่ ๆ สนใจอยากจะทำสวนทุเรียนกันมากขึ้น ทั้งการขยายพื้นที่ในแหล่งเดิมและนอกพื้นที่เดิมกันอย่างคึกคัก (วรรณภา เสนาดี และปกป้อง ป้อมฤทธิ์, 2560, น. 60)

ความสำคัญต่อการเจริญเติบโตและให้ผลผลิตของไม้ผลที่ปลูก ตำแหน่งที่ตั้งสภาพแวดล้อม ทั้งภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ดิน และแหล่งน้ำ ซึ่งเกี่ยวข้องกับทำเลที่ตั้งสวน ล้วนแต่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตและให้ผลผลิตของไม้ผลที่ปลูก หากปัจจัยเหล่านี้มีความเหมาะสมก็จะทำให้งานผลิตเป็นไปอย่างสะดวกไม่พบอุปสรรค และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในงานผลิตจะตกต่ำ เนื่องจากไม่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยตัดแปลงสภาพแวดล้อม หากทำเลที่มีความเสี่ยงในเรื่องภัยธรรมชาติหรือมีโอกาสได้รับมลพิษ แม้ที่ดินนั้นจะมีราคาต่ำก็แค่หลีกเลี่ยง เพราะอาจจะเกิดปัญหาของการดำเนินงานผลิตได้ในอนาคต (กวิศร์ วานิชกุล, 2546, น. 92) ในส่วนพื้นที่ตำบลทรายขาวจัดได้ว่าเป็นชุมชนเก่าแก่ชุมชนหนึ่งซึ่งมีประวัติศาสตร์ยาวนานมาก หมู่บ้านในตำบลทรายขาวมีทั้งหมด 6 หมู่ สภาพทั่วไปเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี มีเนื้อที่โดยประมาณ 44,130 ตารางกิโลเมตร สภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มมีแนวเทือกเขาสันกาลาศรีเชื่อมเขตจังหวัดยะลา ปัตตานี และสงขลา มีทรัพยากรทางธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การเพาะปลูก และมีสภาพอากาศแบบร้อนชื้น มี 2 ฤดู คือ ฤดูร้อน และฤดูฝน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งมีพื้นที่ทำสวนมากที่สุด โดยมีพื้นที่ทำสวนทั้งหมด 11,506 ไร่ (องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว, 2560) ทั้งนี้ตำบลทรายขาวมีพื้นที่ปลูกไม้ผลมากที่สุดของอำเภอโคกโพธิ์ คือ 1,502 ไร่ และมีพื้นที่ปลูกทุเรียน 445 ไร่ (สัมภาษณ์คุณเกษียร อุตมละบูล, 2561)

ทุเรียนทรายขาวดั้งเดิมมาจากเมืองนนทบุรี เมื่อ 70 กว่าปี มีเกษตรกรของตำบลทรายขาวได้มีโอกาสไปเรียนรู้วิธีการทาบกิ่งเพื่อขยายพันธุ์ทุเรียนที่เมืองนนทบุรี และได้้นำพันธุ์ทุเรียนดังกล่าวใส่หม้อทะนุ (หม้อดิน) เพื่อมาปลูกยังพื้นที่ทรายขาว และต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งคุณจรัส บุญตามช่วย หนึ่งในเกษตรกรเจ้าของสวนทุเรียนในตำบลทรายขาวได้เล่าถึงต้นกำเนิดของทุเรียนทรายขาว ในตำบลทรายขาวมีทุเรียนหลากหลายสายพันธุ์ ได้แก่ หมอนทอง ก้านยาว ชะนี ลวงทอง ชายมะไฟ กบเล็บเหยี่ยว ฉัตรสีนาค ชมพูศรี พันธุ์ทุเรียนที่ขึ้นชื่อของทุเรียนทรายขาว คือ พันธุ์หมอนทอง การเติบโตของต้นทุเรียนเป็นเพราะมาเติบโตในลักษณะพื้นที่และอากาศที่อุดมสมบูรณ์ของเทือกเขาสนกาลาศิริ ทำให้ดินมีแร่ธาตุ และมีกำมะถันสูง ส่งผลให้ไม้ผลที่เพาะปลูกในพื้นที่มีรสชาติดีและมีความเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งเดิมทุเรียนพันธุ์หมอนทองเปลือกจะหนาประมาณ 2 เซนติเมตร คือ ถ้าทุเรียนหนึ่งลูก 5 กิโลกรัม เนื้อทุเรียนจะประมาณ 1 กิโลกรัม แต่เมื่อมาปลูกที่ทรายขาวด้วยสภาพพื้นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ทุเรียนจะมีพัฒนาการจนปัจจุบันทำให้เปลือกทุเรียนพันธุ์หมอนทองเหลือเพียง 2 มิลลิเมตร คือ ถ้าทุเรียนหนึ่งลูก 5 กิโลกรัม เป็นเนื้อทุเรียนประมาณ 4 กิโลกรัม ส่วนเนื้อทุเรียนมีความละเอียดเนื้อนุ่มและกลิ่นไม่ฉุน (สัมภาษณ์คุณจรัส บุญตามช่วย, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับกวีศน์ วานิชกุล (2546, น. 93) กล่าวถึง การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของการปลูกไม้ผลอันประกอบด้วย ดินและสภาพภูมิอากาศนั้นมีการผันแปรไปได้ขึ้นกับต้นกำเนิดทางธรณีวิทยา ที่ตั้ง และระดับความสูงของพื้นที่การปรับตัวของไม้ผล คือการที่สามารถดำรงชีวิตและให้ผลผลิตได้ในสภาพแวดล้อมที่ผันแปร การปรับตัวได้วิธีการก็คือ การที่สามารถจะให้ผลผลิตได้ผลในเชิงการค้า ประโยชน์ของการปรับตัวได้ก็คือ จะมีเพิ่มมากขึ้นและมีพื้นที่ช่วงเวลาที่ผลผลิตออกสู่ตลาดให้กว้างขวางและยาวนานขึ้น ซึ่งความสำคัญของทัศนคติของชุมชนรอบทำเลที่ตั้งอยู่ในบริเวณที่มีการผลิตแบบเดียวกันและชุมชนเมืองมีความสามัคคีกลมเกลียวกัน ย่อมส่งผลดีต่อการดำเนินธุรกิจและอาจจะมีการรวมกลุ่มขายผลผลิตเพื่อต่อรองให้ได้ราคาดีขึ้น

ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกซึ่งเป็นไปในอัตราเร่งที่มากขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคตข้างหน้า ความเจริญทางด้านเทคโนโลยีที่รุดหน้าอย่างไม่หยุดยั้งจะมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมากกว่าในอดีตที่ได้เกิดขึ้นในหลายประเทศนับเป็นบทเรียนสำคัญที่บ่งบอกให้รู้ว่าเมื่อใดที่ประเทศไม่มีการเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ปัญหาในแง่มุมต่าง ๆ ย่อมเกิดขึ้นอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยง ประเทศใดที่มีการเตรียมความพร้อมได้มากกว่าย่อมสามารถเผชิญและแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพทันทั่วทั้งที่ (วิภาส ทองสุทธิ, 2551, น. 1)

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเดินเข้าสู่ยุค 4.0 โดยประเทศไทยได้เริ่มพัฒนาจากยุค 1.0 คือ การใช้แรงงาน ส่วนยุค 2.0 คือ การนำเครื่องจักรกลขนาดเบามาใช้ในการผลิตยุค 3.0 เป็นการนำเครื่องจักรขนาดใหญ่และยุค 4.0 เป็นการนำเทคโนโลยี และนวัตกรรมมาใช้เพื่อการพัฒนาประเทศ และการดำรงชีวิต การจะพัฒนาประเทศไทยสู่ยุค 4.0 จึงเป็นการขับเคลื่อนร่วมกันตั้งแต่ 3.0 2.0 และ 1.0 เป็นการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตเพื่อให้มีรายได้มากขึ้น ทั้งนี้ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการทั้งประเทศ ซึ่งพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี (2560) ได้กล่าวถึง การขับเคลื่อนโมเดลการพัฒนาไทยแลนด์ 4.0 ในภาคใต้ เป็นเป้าหมายของคนไทยและประเทศไทยที่จะไปถึงอนาคต ซึ่งคนไทยทุกคนจำเป็นต้องช่วยกันและร่วมมือกันทำงานให้ไปถึงเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่อยู่ในวัยกำลังศึกษาในวันนี้ ซึ่งจะเป็นผู้ที่อยู่ในยุคของไทยแลนด์ 4.0 ทั้งนี้

ไทยแลนด์ 4.0 เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายของรัฐบาลที่จะเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยจากรูปแบบเดิมไปสู่รูปแบบใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประเทศไทยก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลาง เป็นประเทศที่มีรายได้สูงกระจายไปสู่ทุกภาคส่วน โดยเปลี่ยนโมเดลเศรษฐกิจเป็น “ทำน้อย ได้มาก” ที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม มุ่งสร้างสังคมคุณภาพ และมุ่งสู่การเป็นประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยเปลี่ยนจากการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ไปสู่สินค้านวัตกรรม เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศด้วยภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิมไปสู่การเกษตรแบบสมัยใหม่ เน้นเรื่องการบริหารจัดการและการนำเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้มากยิ่งขึ้น รัฐบาลมีแนวทางในการขับเคลื่อนนโยบายไทยแลนด์ 4.0 โดยมุ่งเน้นการใช้แนวทางพลังประชารัฐ คือ การมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ชุมชน จังหวัด สถาบันการศึกษา และสถาบันวิจัยต่าง ๆ รวมทั้งยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชาเป็นพื้นฐานในการพัฒนา และใช้ความได้เปรียบของประเทศไทยในความหลากหลายทางชีวภาพ และความหลากหลายทางวัฒนธรรม เป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ตลอดจนยึดหลักการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน และเชื่อมโยงไทยสู่ประชาคมโลก ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2560, น. 3) ได้กล่าวถึงภาคเกษตรปัจจุบันเป็นภาคการผลิตหนึ่งที่มีความสำคัญคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 8 ของ GDP ของประเทศ ประชากรของประเทศที่อยู่ในภาคเกษตรมีถึง 25.07 ล้านคน ในปี 2558 หรือคิดเป็นร้อยละ 38.14 ของประชากรทั้งประเทศ (65.73 ล้านคน) ซึ่งต้องมีการปรับตัวรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากบริบทภายนอกและภายในประเทศด้วย

การปรับตัวของเกษตรกรสวนทุเรียนตามโมเดลการพัฒนาไทยแลนด์ 4.0 เป็นการปรับตัวของเกษตรกรสู่เกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer) เกษตรกรจำนวนมาก ยังมีข้อจำกัดในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการผลิตเชื่อมโยงไปจนถึงการแปรรูปและการตลาด การขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องการใช้ปัจจัยการผลิตโดยเฉพาะปุ๋ยเคมี สารเคมีการเกษตร ทำให้เกษตรกรใช้ปัจจัยการผลิต ดังกล่าวมากเกินไปจนก่อให้เกิดต้นทุนการผลิตสูงแล้ว ยังก่อให้เกิดการตกค้างของสารพิษ ในผลผลิตการเกษตร ส่งผลกระทบต่อสุขภาพทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคในระยะยาว อีกทั้งยังทำให้ดินเสื่อมโทรม ความหลากหลายทางชีวภาพลดลง การพัฒนาการเกษตรให้เติบโตได้อย่างยั่งยืน ต้องอาศัย “เกษตรกร” เป็นศูนย์กลางการพัฒนา ดังนั้นการปรับตัวของเกษตรกร จึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เป้าหมาย การพัฒนาการเกษตรของประเทศบรรลุผลสำเร็จได้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้ความสำคัญกับการพัฒนา เกษตรกรเป็น Smart Farmer ที่มีความพร้อมทั้งในแง่องค์ความรู้ด้านการผลิต การตลาด มีการนำเทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิถีการปฏิบัติที่ดีมาใช้ผสมผสานกับองค์ความรู้สมัยใหม่ที่เหมาะสมในการพัฒนาการเกษตร โดยคำนึงถึงคุณภาพมาตรฐานและปริมาณความต้องการของตลาด รวมถึงความปลอดภัย ต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ (แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2565, 2559, น. 33) “Smart Farmer” คือการเน้นแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุ โดยการพัฒนาที่ตัวเกษตรกรในการเพิ่มองค์ความรู้ ซึ่งหากสัมฤทธิ์ผลจริงจะมีคุณประโยชน์ต่อการดำเนินงานของกระทรวงพาณิชย์ในการดูแลด้านปลายน้ำของสินค้าเกษตร โดยเฉพาะการลดต้นทุนและเพิ่มคุณภาพมาตรฐานการผลิตและมาตรฐานสินค้า ที่มี

ความสัมพันธ์กับการทำตลาดสินค้าเกษตร ทั้งนี้เป็นเพราะต้นทุนที่ต่ำลงจะเพิ่มขีดความสามารถแข่งขันด้านราคาให้กับสินค้าเกษตรไทย เนื่องจากในปัจจุบันสินค้าเกษตรหลายประเภทกำลังประสบปัญหาเรื่องต้นทุนการผลิตสูงและผลผลิตต่อไร่ต่ำ เมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่ง นอกจากนั้นประเด็นเรื่องการเพิ่มคุณภาพมาตรฐานการผลิตและมาตรฐานสินค้าก็มีความสำคัญ เนื่องจากสอดคล้องกับเป้าหมายของไทยในการมุ่งเน้นทำการตลาดสินค้าเกษตรคุณภาพ ซึ่งแข่งขันด้วยคุณลักษณะพิเศษเฉพาะ ที่ทำให้ผู้บริโภคเต็มใจซื้อสินค้าในราคาที่สูงกว่า (ฤทัยชนก จริงจิตร, 2556, น. 7)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการสวนทุเรียนของเกษตรกร พร้อมทั้งศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของเกษตรกรสวนทุเรียน ในตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ตามโมเดลการพัฒนาไทยแลนด์ 4.0 และเสนอแนวทางการปรับตัวของเกษตรกรสวนทุเรียน ตามโมเดลการพัฒนาไทยแลนด์ 4.0 เพื่อให้เกษตรกรสวนทุเรียนสามารถปรับตัวการดำเนินชีวิตในการทำการเกษตรตามโมเดลการพัฒนาไทยแลนด์ 4.0 ได้อย่างก้าวหน้าและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลหรือสนับสนุนเกษตรกรสามารถนำข้อมูลไปปรับใช้ประกอบการวางแผนนโยบายและพัฒนาเกษตรกรให้มีคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งต้องมีความสอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่

คำถามการวิจัย

1. การบริหารจัดการสวนทุเรียนของเกษตรกรในตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี เป็นอย่างไร
2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของเกษตรกรสวนทุเรียนในตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ตามโมเดลการพัฒนาไทยแลนด์ 4.0 เป็นอย่างไร
3. แนวทางการปรับตัวของเกษตรกรสวนทุเรียนในตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ตามโมเดลการพัฒนาไทยแลนด์ 4.0 ควรเป็นรูปแบบใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการสวนทุเรียนของเกษตรกรในตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของเกษตรกรสวนทุเรียนในตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ตามโมเดลการพัฒนาไทยแลนด์ 4.0
3. เพื่อเสนอแนวทางการปรับตัวของเกษตรกรสวนทุเรียนในตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ตามโมเดลการพัฒนาไทยแลนด์ 4.0

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยการบริหารจัดการสวนทุเรียน ในพื้นที่ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี เกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียง หรือเกษตรกรที่มีความสนใจด้านการบริหารจัดการสวนทุเรียน สามารถนำข้อมูลไปปรับใช้ในการบริหารจัดการสวนไม้ผลของตนเองได้อย่างเหมาะสมตามบริบทของแต่ละพื้นที่
2. ผลการวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของเกษตรกรสวนทุเรียน ตามโมเดลการพัฒนาไทยแลนด์ 4.0 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเกษตรกรสามารถนำผลการวิจัยไปปรับใช้ประกอบการวางแผนและการบริหารส่งเสริมเกษตรกรต่อไป
3. รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเกษตรกรสามารถนำข้อมูลไปใช้ประกอบการวางแผนนโยบาย และพัฒนาเกษตรกรตามโมเดลการพัฒนาไทยแลนด์ 4.0 ได้อย่างเหมาะสม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่
การวิจัยครั้งนี้ทำการวิจัยในพื้นที่ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี
2. ขอบเขตด้านระยะเวลา
ตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ.2560–เดือนธันวาคม พ.ศ.2561
3. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก
ผู้ให้ข้อมูลหลัก ทั้งหมด 18 คน การกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก ใช้เกณฑ์การเลือกแบบเจาะจงจากเกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการทำสวนทุเรียน 10 ปีขึ้นไป โดยเลือกเก็บข้อมูลกับเกษตรกรที่ยินดีให้ข้อมูล จำนวน 18 คน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และใช้เกณฑ์การเลือกแบบเจาะจงจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและพบว่าเป็นตัวแทนเกษตรกรเจ้าของสวนทุเรียนในพื้นที่ที่มีประสบการณ์ในการทำสวนทุเรียนอย่างดี โดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) จำนวน 8 คน
4. ขอบเขตด้านเนื้อหา
 - 4.1 ศึกษาการบริหารจัดการสวนทุเรียนของเกษตรกรในตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรในการบริหาร 8 M's ประกอบด้วย แรงงาน เงินทุน วัสดุ การจัดการ เครื่องจักรกล การตลาด ขวัญและกำลังใจ และข้อมูลข่าวสาร
 - 4.2 ศึกษาคุณสมบัติของเกษตรกรสวนทุเรียนในตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ตามโมเดลการพัฒนาไทยแลนด์ 4.0 ด้านเกษตรกร 4.0 หรือ Smart Farmer คือ เกษตรกรสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการทำเกษตรได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ โดยประกอบด้วย (1) เกษตรกรมีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่ (2) เกษตรกรมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ (3) การบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด (4) ความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค (5) ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม และ (6) ความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร

4.3 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของเกษตรกรสวนทุเรียนในตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ตามโมเดลการพัฒนาไทยแลนด์ 4.0 ประกอบด้วย (1) การปรับตัวภายใน ได้แก่ แรงงาน ทุน การตลาด ความรู้ และความสำเร็จในการประกอบอาชีพ และ (2) การปรับตัวภายนอก ได้แก่ เทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ และเศรษฐกิจ

4.4 เสนอแนวทางการปรับตัวของเกษตรกรสวนทุเรียนในตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ตามโมเดลการพัฒนาไทยแลนด์ 4.0 เพื่อให้เกษตรกรสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการทำเกษตรได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ ดังนี้ (1) ด้านการแสวงหาความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่ (2) ด้านข้อมูลประกอบการตัดสินใจ (3) ด้านการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด (4) ด้านความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค (5) ด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม และ (6) ด้านความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การปรับตัวของเกษตรกร หมายถึง ความพยายามปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเกษตรกรเจ้าของสวนทุเรียนในการจัดการการทำสวนทุเรียนให้เป็นไปตามโมเดลการพัฒนาไทยแลนด์ 4.0

1.1 การปรับตัวภายใน หมายถึง การที่เกษตรกรสามารถควบคุมสิ่งที่เกิดขึ้นและเกี่ยวข้องกับตนเองได้ ได้แก่ แรงงาน ทุน การตลาด ความรู้ ความสำเร็จในการประกอบอาชีพ

1.2 การปรับตัวภายนอก หมายถึง เป็นสิ่งที่เกษตรกรไม่สามารถควบคุมได้ เนื่องจากเป็นสิ่งที่เกิดจากการกระทำจากภายนอก ได้แก่ เทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ และเศรษฐกิจ

2. เกษตรกรสวนทุเรียน หมายถึง บุคคลที่ประกอบอาชีพทำสวนทุเรียนในพื้นที่ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

3. โมเดลการพัฒนาไทยแลนด์ 4.0 หมายถึง เกษตรกรสวนทุเรียนตามโมเดลการพัฒนาไทยแลนด์ 4.0 ด้านเกษตรกร 4.0 หรือ Smart Farmer คือ เกษตรกรสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการทำเกษตรได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ โดยประกอบด้วย (1) มีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่ (2) มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ (3) การบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด (4) ความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค (5) ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม และ (6) ความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร

4. การบริหารจัดการสวนทุเรียน หมายถึง เกษตรกรเจ้าของสวนทุเรียนสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการบริหาร ประกอบด้วย แรงงาน เงินทุน วัสดุ การจัดการ เครื่องจักรกล การตลาด ขวัญและกำลังใจ และข้อมูลข่าวสาร ให้มีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่